

հրդեհ մը յառաջ գայ, որ ցանկին անցնելով թրեւս մերձակայ անտառն ալ հրդեհի: Պէտք չէ երբեք կրտսի հետ զործ ունենալ:

Հոսկ ապա բնածխոյ ծծմբուկն (Sulfure de carbone) եւ կը գործածուի իբրու միջոց այս միջատները ջնջելու: Արդէն ամենուն ծանօթ է, որ այդեղործք տարրաբանութեան այս թանկագին բաղադրութիւնը որթոյն պահապան կը համարին: Ինքն է որ որթանճիին դէմ լաւ կերպով կը պաշտպանէ գայն: Ապա ինչո՞ւ պիտի չազատէ այս նոր արկածէն այլ, ոսկից կը տանջուի որթն: Փորձով հաստատուած է այս բանն եւ գորացուցիչ արդիւնքներ յառաջ բերեր է: Միայն թէ այս զօրաւոր դեղը պէտք է ամենայն խոհեմութեամբ գործածել. որով հետեւ ստորերկրեայ փեթակին մէջ մնացած հեղուկն յանկարծակի բոց առնելով՝ կրնայ երբեմն ուժանակի (dynamite) գնտակի նման պայթիլ. հրդեհի վտանգն՝ ճայթման վտանգի կը փոխուի:

ՎԻՐԱՐՈՒԺԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔ ՄԻ. Ընդհանրապէս պիծակը սաստիկ դժուարութեամբ կը ջընջուին: Երկին ասեղ կամ խայթոց ունին, որոց խայթուածն ուժգին կերպով զգալի կ'ըլլայ: Վիրաբուական գործեաց պահարանին մէջ այս երկու անտեսանելի սուրբերէն աւելի կատարեալ եւ նուրբ գործիք չի գտնուիր, որք մէկ կողմէն անծելոյ նման սուր են, եւ միւս կողմէն անզգալի սղոցի մը նման ատամնաձեւ են: Մարդու մարմնոյ մէջ մխելէ յետոյ՝ վերջին ամե-

նախորդ կաթիլ մը թոյն կը թափեն, սր սոսկալի ցաւ կը պատճառէ:

Հազիւ երբեք կը պատահի որ մէկն պիծակի մը խայթուածէն կարենայ մեղմիլ. եւ օսկայն դէպքեր պատահած են, զորս չեմ ուզեր լռութեամբ անցնիլ: Նիւպրիի Հառոյ Մակադիւն ուսումնաթերթն կը պատմէ գիւրացոյ մը ասդիտալի մահը որ տանձ մի կերած էր, որուն մէջ պիծակ մի հաստատած էր իւր բոյնը: Միջատն՝ անոր լեզուին արմատը խայթելով՝ իւր վրէժը լուծեր էր. զուրկ օգնութիւններէ՝ տաբարազ մարդն բժշկին հասնելէն առաջ խեղդամահ կը մեռնի: Նոյն թերթն կը խօսի նաեւ շան մը վրայ, որ ահաւելի ոռնալու ձայներ կ'արձակէր եւ զլուխը պատերուն զարնելով կ'ուզէր ջախջախել. հոսկ ապա կատողած համարելով շունը՝ պէտք եղաւ սպաննել գայն: Ամէն անգամ որ շուներն ծանր կամ աննշան հիւանդութեանէ մը կը բռնուին, ձակատագիրնին այս է. բայց յետոյ անգամազննական քննութեամբ իմացուեցաւ որ, արագ եւ համառօտ վնաս մի դժբաղդ զոհն կոկորդին մէջ պիծակ մ'ունէր:

Բարերարդարար մահացու խայթուածներ հազիւ կը պատահին: Ընդհանրապէս խայթուածն՝ առանց ծանր հետեանք մ'ունենալու՝ յառաջ կը վարէ իւր շրջանը եւ կ'աւարտէ գայն: Թէ եւ հազարաւոր միջոցներ հնարուած են այս պիտի դէպքեր բժշկելու համար, սակայն ամենան աւելի գործածական, դիրաւորն եւ զօրաւոր դեղն է համակամութիւնն:

Շարայարեչի

ՅՈՒՑԱԿ ԶԱՆԱԶԱՆ ԵՐԱԳՈՒԹԵԱՆՑ *

ՄԵՏՐԱԿԱՆ ԶԱՓՈՎ ՄԱՆՐԵՐԻԿՈՐԳԻ ՄԻ ՄԷՁ

ՀԱՐԿ չէ ըսել թէ ստորագրեալ թիւերն իբր անյիշուելի ինչ ընծայած ըլլանք, այլ սոսկ օրինակ մի տալու համար. ուստի անոնց որ փոփոխութեանց ենթակայ են՝ բարձրագոյն թիւերն զրուած են: Իսկ մնորակաց եւ արբանեկաց շրջանին երազութիւնը՝ հաշուած ենք արեգական յերկրէ միջին հեռաւորութիւնն առնլով, որ է 148 250000 հազարամետր:

* Այս հաշուական զննութիւնն զանազան իրաց վրայ, քաղաածօրէն հաւաքած է Յա. Կոր Յակսոն (James Jackson), երևելի բնագիտաց ըրած զննութիւններէն:

Հեռապէս գործւոյն միջոցաւ կը փոխենք աստեղաց հեռաւորութիւնը յերեքաց, մինչդեռ լուսապատկերի ձեռքը կը գտնենք յերկրէ ունեցած հեռաւորութեան առաւելութիւն կամ նուազութիւնն՝ այս ցուցակիս մէջ՝ անոնք որ կ'առաւելուն՝ (+) նշանով բացատրեալ են, և անոնք որ կը նուազին՝ (—) նշանով:

Անուան ըղունգի	0, 000000002
Յետախաղացութիւն Նիսիսիայի ջրվէժի, Կանադայի կողմերը	0, 000000021
Սառուցեալ ծովու մեծագոյն յառաջխաղացումն	0, 0000099
Բեւեռային մագնիսականութեան տեղափոխութիւնն 1831էն մինչև 1879	0, 000079
Մեծագոյն յառաջխաղացութիւն Գրուէնլանդեան մեծ սառուցի ամառ ատեն	0, 00037
Արեան հոսումն գորտի նուկի տտան մէջ	0, 00050
» » մարդու աչքի աստառի խողովակաց մէջ	0, 00075
Գնացք խզունջի	0, 0015
Անկումն երկրի գէպ յարեգակն	0, 003
Բորբոքումն պատեղագիտական վառարի ազատ օդոյ մէջ	0, 013
Երազ ընթերցումն	0, 038
Երազութիւն մարդոյ որ ծանրաբեռնեալ՝ սանդղէ վեր կ'ելնէ	0, 15
Յառաջխաղացութիւն օձաձկան	0, 19
Երազութիւն հոսման ջրոյ որ նուրբ աւազ կը թողու	0, 24
» » » խողոր աւազ կը թողու	0, 32
Կիզումն վառարի մեծ թնդանօթի մի ծակին մէջ	0, 32
Հոսումն արեան շան շնչեղանակի մէջ	0, 40
Երազութիւն հոսանաց ջրոյ որ կաղնոյ չափ խին կը թողու	0, 48
Ընթացք մարդոյ որ ժամուան մէջ 4 հազարամետր կը քալէ	1, 11
Լողացող մը 91 մետր, 34 հրդեհմար, 65 մանրերկրորդի մէջ	1, 40
Անկումն մարմնոյ լուսնոյ վրայ մէկ մանրերկրորդի մէջ	1, 61
Ընթացք մարդոյ որ ժամուան մէջ 6 հազարամետր կը քալէ	1, 66
Ամենարագ ընթացք ցովանաւու	2, 31
Հալլէյի գիսաւորն ի հեռակիտին	3,
Անկումն մարմնոյ Հրատի վրայ	3, 43
Տրամուդի (Tranways)	3, 50
Անկումն մարմնոյ Արուսեկի վրայ յետ մի մանրերկրորդի	4, 41
Խորաշափն խոր ծովու մէջ	4, 57
Անկումն մարմնոյ Պոսիդոնի մոլորակի վրայ յետ մի մանրերկրորդի	4, 67
Լայն ու կարճ թիակով վայրենեաց նաւակին ընթացքն	4, 73
Անկումն մարմնոյ փայլածօտի վրայ 1 մանրերկրորդ անկմանէն վերջը	5, 28
Ամենարագ ընթացք հանդիսական կառախմբի Մենչըսթըն ի Լիվըպուլ, յամին 1830 Սեպտ 15	5, 36
Սովորական հով	6,
Կէտ ձուկն	6, 69
Սովորական թռիչ ճանճի	7, 62
Հիսիսային եղջերու (renne) բալխիրաձիգ	8, 40
Նաւ որ ժամու մէջ 17 ծովային մղոն կը կտրէ (17×1852)	8, 75
Անկումն մարմնոյ երկրիս վրայ յետ մի մանրերկրորդի անկման	9, 81
Հետի ընթացք (Գէորդի Սիւրբի) 91 մետր 44 91/100 մանրերկրորդի մէջ	9, 89

Արագութիւն ջաղացքի երկանաքարի շրջապատին	6, 50—10
Չեփիւռ հով	10,
Անկումն մարմնոյ Ուրանոսի վրայ 1 մանրերկրորդ անկմանէ վերջ	10, 30
Անկումն մարմնոյ Երեւակի վրայ յետ մի մանրերկրորդ անկման	10, 80
Կաթիլ անձրեւոյ	11,
Երազութիւն Օդապարկի (որոյ վարողն է Հոենարդ)	11,
Նաւահար (Torpile-poisson) արձակեալ ի սուզանաւ	11, 11
Երազասն (Velocipède) 500 մետր ի 40 մանրերկրորդի	12, 50
Ընթացք ձիոյ ընդոսա (402 մետր 33, 29 ³ / ₄ մանրերկրորդի մէջ	13, 53
Բարձր Ալպեանց հեղեղն	14, 28
Թոփի հաւալսան և անգեղ	6, 70—15, 67
Սաստիկութեամբ արձակեալ քար	16,
Թոփի լորամարզոյ	17, 80
Հոսումն Վեստալ լեռան լաւայի	20,
Երազընթաց շոգեկառք որ ժամուան մէջ 75 հազարամետր կ'ընէ	20, 83
Ամենաբազ վազք մարդոյ որ մանրերկրորդի մէջ կ'ընէ 9 մետր 89	
հրդմոր	23, 04

Շարադարեղի

Յ Ա Ն Ն

Հին հաւատք Հայոց.— Գլխ. Բ. Աստուած	49
Բան ի Ս. Թարգմանիչս, խօսեցեալ յաւուր յիշատակի նոցուն	53
Աւ կոյր երաժիշտն Վասիլ Մամիկոնեան (Բաճաստեղծ)	59
Պատմութիւն Ս. Սեղբեստրոսի համեմատութեամբ հայերէն եւ յունարէն Թարգմանութեանց	60
Հայք եւ դիցաբանութիւն Հայոց	66
Հելլեն իմաստասիրաց հատրնտիր խրատք Թարգմանեալք ի հայ (Ե. Տեղա իտալացի հայագիտի ուսումնասիրութիւն)	71
Քարոզ (Գանձ) Տեառնընդառաջի ասացեալ խաչատուր վարդապետի	77
Ընդ Հայաստան Ռուսիոյ	79
Հայ լեզուի ուսումն յԵւրոպա	84
Իշխանաց կղզիք	88
Պիժակք	93
Յուցակ զանազան երազութեանց մետրական չափով մանրերկրորդի մի մէջ	94

